

รธน. มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐
ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบสาระสำคัญแห่งสิทธิเสรีภาพนั้นมิได้ รวมทั้งต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะเจาะจง และมาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติรับรองความเสมอภาคของบุคคลที่บุคคลทุกคนได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า กำหนดให้กรณีศาลมีคำสั่งอนุญาตยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลแต่เฉพาะบางส่วนหรือมีคำสั่งยกคำขอ ถ้าเป็นการฟ้องหรือต่อสู้คดีในศาลชั้นต้นผู้ขออาจอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อศาลอุทธรณ์ได้ภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันมีคำสั่ง ถ้าเป็นการขอฟ้องหรือต่อสู้ในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา ผู้ขออาจอุทธรณ์คำสั่งนั้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี โดยยื่นคำขอเป็นคำร้องต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนดเดียวกัน คำสั่งของศาลอุทธรณ์เช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด บทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติขึ้นเพื่อให้ศาลอุทธรณ์พิจารณากลับกรองคำสั่งของศาลชั้นต้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เกิดความรอบคอบและความเป็นธรรมแก่คู่ความที่ขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาในชั้นศาลอุทธรณ์ ซึ่งพิจารณาจากปัญหาว่าบุคคลนั้นเป็นคนยากจนหรือไม่ โดยได้รับการพิจารณามาแล้วถึงสองศาล และปัญหาข้อนี้ไม่ใช่ประเด็นในคดีโดยตรง จึงควรให้ยุติที่ศาลอุทธรณ์ ไม่ควรให้ยืดเยื้อฎีกาต่อไป จึงเหมาะสมและมีความเป็นธรรมแก่คู่ความแล้ว แม้จะเป็นการจำกัดสิทธิอยู่บ้าง แต่เป็นการจำกัดสิทธิเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ เป็นบทบัญญัติที่ใช้กับคู่ความอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

ย่อโดย นายเจตน์สฤกษ์ ฤทธิพิศิตกุล
นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

นายธรรมรงค์ จันทร์คำ
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๑๐

นางสาวธาริณี มณีรอด
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๔

นายมนตรี กนกวารี
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี รักษาการแทน
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตรวจ